

П.П. Пивоваров, д-р техн. наук, проф. (*ХДУХТ Харків*)

К.Б. Нечепуренко, асист. (*ХДУХТ Харків*)

ФУНКЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Сучасна педагогіка – це комплекс теоретичних і прикладних наук про навчання, виховання і освіту як соціально організовані і цілеспрямовані процеси, а також про шляхи удосконалення цих процесів. Педагогіка вищої школи є однією з галузей педагогіки, науки про виховання, навчання і освіти молоді і дорослих.

Проблема виховання майбутніх фахівців із вищою освітою набуває зараз особливої актуальності. Річ у тім, що технічний прогрес автоматично не веде до духовного прогресу. Сьогодні метою суспільства (а тому і всіх ланок освіти) повинно стати духовне вдосконалення людини задля переходу людства на новий виток еволюційного розвитку: від людини розумної до людини духовної.

У зв'язку з цим підвищується значущість виховання молодого покоління. Проте зараз у всіх ланках освіти існує невинуватена автономність навчання і виховання. Завдання сьогодення – змінити національно-світоглядну місію школи – від школи знання і наукової поінформованості до школи культури і духовності.

Вища школа, як храм науки, повинна бути і храмом високої культури. Майбутній фахівець із вищою освітою повинен опанувати як систему професійних знань, умінь і навичок, так і набути високу культуру, стати представником передової частини суспільства – еліти. Він повинен бути інтелектом, тобто не тільки «знаючим, розуміючим», але й з високою культурою поведінки.

Реалізувати це завдання можливо лише за умови єдності трьох складових освіти – навчання, розвитку і виховання. Проте є деяка різниця в ролі навчання і виховання в становленні особистості фахівця. Адже педагогічні системи різняться між собою за педагогічною метою, змістом навчання, контингентом вихованців, кваліфікацією педагогів, формами, способами керівництва процесами діяльності вихованців, результатами. Проте всі системи реалізують єдину мету, яка визначена державою та суспільством. На наш погляд, предметом педагогіки вищої школи є: навчально-виховний процес та процес професійної підготовки спеціалістів, культурно і еліти сучасного суспільства; вивчення законодавчих зв'язків, які існують між розвитком, вихованням та навчанням студентів у ВНЗ; розробка на цій основі методологічних, теоретичних та методичних проблем становлення сучасного

інтелектуального висококваліфікованого фахівця у будь-якій галузі матеріального чи духовного виробництва.

Отже, педагогіка вищої школи – це наука про закономірності навчання і виховання студентів, а також їх наукову і професійну підготовку як спеціалістів відповідно до вимог держави.

Предмет виховання науки завжди конкретизується в її меті і завданнях. Метою цієї науки є дослідження закономірностей розвитку, виховання і навчання студентів і розробка на цій основі шляхів удосконалення процесу підготовки кваліфікованого спеціаліста.

Тому завдання педагогіки вищої школи: аналіз соціально-історичних характеристик системи вищої освіти; аналіз змісту, форм і методів навчання, розвитку і виховання студентів у вищому навчальному закладі; аналіз методів контролю і оцінки успішності студентів на основі системного підходу; розробка нових технологій навчання і виховання у ВУЗі; розкриття педагогічних закономірностей формування студентів як майбутніх фахівців.

Як наука педагогіка вищої школи має свій об'єкт, предмет, методи дослідження та перспективи розвитку. Вона розкриває сутність виховання студентів як педагогічного процесу; його закони і закономірності; умови, за яких ці закони повніше проявляються; умови і способи прогнозування педагогічного процесу; структуру і механізм взаємодії елементів педагогічної системи.

Як мистецтво педагогіка вищої школи вимагає творчого натхнення і захопленості своєю справою від кожного викладача і творчого застосування теорії у практиці.

Отже, вища освіта як педагогічна система є багатофункціональною і багатоступеневою. Вона включає цільовий, змістовий, організаційний і методичний компоненти. Освіта сьогодні – це підготовка фахівців, здатних забезпечити перехід від індустріального до інформаційно-технологічного суспільства через новаторство у навчанні, вихованні та науково-методичній роботі. Наголос все більше робиться на якості освіти, універсальності підготовки випускника та його адаптованості до ринку праці, на особисту орієнтованість навчального процесу, його інформатизацію. Необхідність цих процесів диктується європейською орієнтацією України загалом та входженням вищої освіти України у європейське освітнє і наукове поле зокрема. Кінцева мета виховання – навчити людину переборювати саму себе, адже особистість формується в боротьбі сама з собою. «Молодь загине, якщо не будемо працювати над вихованням моральних ідеалів» (Владика Кирило).